

PRIKAZI

BOOK REVIEWS

F. Soly mosi,

Structure and Stability of Salts of Halogen Oxyacids in the Solid Phase,
Akademiai Kiado, Budapest 1977, str. 467.

Autor se već više od 15 godina bavi područjem navedenim u naslovu, o čemu svjedoči i više od stotinu autocitata u ovoj knjizi. Sama knjiga podijeljena je u deset podnaslova u kojima se obrađuje struktura i stabilnost ovih spojeva: (a) klorita i klorata u čvrstom stanju, (b) perklorne kiseline, (c) metalnih perklorata u krutoj fazi, (d) amonijeva perklorata, (e) amonijeva perklorata u prisutnosti aditiva, (f) ne-metalnih perklorata u krutoj fazi, (g) soli bromo-oksikiselina, (h) perbromne kiseline i njezinih soli, (i) jodne kiseline i njezinih soli u čvrstom stanju, te (j) perjodne kiseline i njezinih soli u čvrstom stanju. Svaki spoj obrađen je s kinetičkoga i termodinamičkog aspekta, s posebnim naglaskom na eksplozivnost, a poglavlje završava popisom literature do uključivo 1977. godine. U prosjeku, u svakom se poglavlju navodi oko stotinu referencija, što daje odličan pregled područja. Važnost opisanih spojeva leži u činjenici da su oni izvori kisika pa se mnogo rabe kao konstituenti krutih raketnih goriva ili pak u različitim pirotehničkim i eksplozivnim smjesama. S druge strane, dio spojeva raspada se vrlo sporo ali ekstremno ovisno o prisutnosti aditiva što omogućava studij katalize u čvrstoj fazi. Za svaku skupinu prvo su opisana strukturna svojstva pojedinih spojeva, a zatim je sažeto prikazana većina važnih fizičkih svojstava. Dan je pregled termoanalitičkih i kinetičkih istraživanja, djelovanje aditiva i katalizatora na termalnu dekompoziciju, te utjecaj ozračivanja X-zrakama ili svjetlom na pojedine spojeve.

Može se reći da je pristup mehanizmu pretvorbe spojeva vrlo kritičan, i predloženi reakcijski mehanizmi utemeljeni na rezultatima velikog broja istraživača. Za svaku skupinu spojeva određena je korelacija između strukture i termalne stabilnosti.

Budući da su opisani spojevi subjekt svakodnevne upotrebe u većini laboratorija, knjiga je preporučljiva i za kemičare koji nisu direktno uključeni u ovo istraživačko područje.

MLADEN BIRUS

F. W. Küster und A. Thiel

iznova preradio A. Ruland

Rechentafeln für die Chemische Analytik, 102. izdanje

Prvo izdanje ovog priručnika pod naslovom *Logarithmische Rechentafeln für Chemiker* od Prof. Dr. F. W. Küstera izašlo je 1894. godine, dakle pred gotovo sto godina. Devetnaesto izdanje priredio je 1917. godine Prof. Dr. A. Thiel, tako da je taj priručnik poznat pod nazivom »Küster-Thiel« gotovo svim kemičarima. Ovo, 102. izdanje priredio je A. Ruland tako da su uvedene jedinice Međunarodnog sustava (SI). Priručnik je tiskan na 305 stranica i sadržava uglavnom tablice. Poglavlja su: I. Periodni sustav elemenata, mase atoma, molarne mase spojeva i atomskih skupina, II. Volumetrija, III. Gravimetrija, IV. Volumetrija plinova, V. Određivanje molarnih masa, VI. Mjerenje temperature, VII. Piknometrija, gustoće, VIII. Elektrokemija, IX. Podaci o kristalnim prašcima, X. Nomenklatura, XI. Veličine, jedinice i preračunski faktori, XII. Formule i računanje, XIII. Tablice za kemijske i analitičke metode, XIV. Literatura.

Oko 25% sadržaja odnosi se na preračunske faktore do kojih se može doći jednostavnim računom iz relativnih atomskih masa elemenata, a također i na logaritamske tablice koje su skoro nepotrebne u doba raširene upotrebe elektroničkih džepnih računala. Ipak je npr. do masenog udjela kalcija u kalcij-kloridu od

36,11% lakše doći upotrebom tablice nego računom kao $40,08/(40,08 + 2 \cdot 35,45) = 0,3611 = 36,11\%$

Danas popularno, uvođenje SI obično je popraćeno jasnim i jednoznačnim veličinskim računom tj. jednadžbama u kojima je izraz s desne strane znaka jednakosti jednak izrazu s lijeve strane tog znaka. U ovom priručniku nije tako urađeno; pomiješan je prijašnji kemičarima razumljiv način s novim korektnim, pa npr. čitamo da $c(1/2 \text{H}_2\text{SO}_4) = 0,1 \text{ mol/l} = c(\text{H}_2\text{SO}_4) = 0,05 \text{ mol/l}$ što se lako reducira na uočljivo pogrešnu tvrdnju $0,1 = 0,05!$

Uz mnoštvo raznovrsnih podataka, od kojih ćemo neke zaista rijetko tražiti (Internacionalna praktična temperaturna skala, termoelementi i dr.) često neće biti onih koje bi upravo trebali, jer su pojedine tablice ograničene na manji broj različitih tvari. Podaci koje nalazimo vezani su uz klasičnu analitičku kemiju i ne zahvaćaju moderne, instrumentalne analitičke metode. Teško da će ovako sastavljen priručnik zauzeti pravo mjesto u analitičkim laboratorijima.

NIKOLA KALLAY

Die Chemische Industrie und ihre Helfer

Herausgeber Selka, Industrieschau-Verlagsgesellschaft mbH, Dermstadt, 1982.

Izašlo je novo izdanje priručnika o njemačkoj kemijskoj industriji.

Građa je svrstana prema već poznatoj koncepciji ranijih godina i sadržava reklame i ponude proizvođača, pregled, konjunkturu, stručni pregled i novitete, popis snabdjevača i proizvoda kemijske industrije, nabavni vodič za industriju i trgovinu s alfabetskim pregledom proizvoda te pregled i popis poduzeća s podacima o njihovoj strukturi i drugim informacijama.

Priručnik je namijenjen stručnjacima iz nabavnih službi i proizvodnje u kemijskoj industriji.

IVAN BUTULA